

Mogelijke samenstelling Algemeen Bestuur Holland Rijnland

Inleiding

In 2008 heeft Holland Consultancy een externe evaluatie uitgevoerd over Holland Rijnland. Daarbij is onder meer gekeken naar de structuur van de vertegenwoordiging in het Algemeen- en het Dagelijks Bestuur. Uit deze evaluatie is gebleken dat de raden minder tevreden zijn over de inrichting van het Algemeen Bestuur. Uit de door Holland Consultancy gehouden interviews kwam de vraag naar voren of het Algemeen Bestuur uit raadsleden of alleen uit collegeleden moet bestaan. Dit bleek een terugkerend discussiepunt.

Naar aanleiding van deze evaluatie is de werkgroep Boeien en Binden aan de slag gegaan met als opdracht: *“Presenteer concrete voorstellen hoe in Holland Rijnland de relatie tussen colleges en raden met Holland Rijnland kan verbeteren en de betrokkenheid kan worden vergroot”*.

In haar eindrapportage beveelt de werkgroep Boeien en Binden aan om een discussie over de samenstelling van het Algemeen Bestuur met alle betrokkenen op gestructureerde wijze te organiseren. Deze notitie biedt een leidraad aan de hand waarvan deze discussie gevoerd kan worden. Voor uitgebreide argumentatie wordt u verwezen naar het bijgevoegde rapport van BMC “Samenwerking vergeleken”.

Om tot een eenduidige beslissing te komen is het van belang om als gemeenteraden de bereidheid uit te spreken om zich te conformeren aan de uitkomsten van de discussie die in het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland van 27 oktober 2010.

Mogelijke varianten:

Onderstaand worden drie mogelijke varianten voor de samenstelling van het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland besproken.

1. een Algemeen Bestuur bestaande uit raads- en collegeleden;
- 2.1 een Algemeen Bestuur bestaande uit alleen raadsleden met “gemeentelijke fractievorming”;
- 2.2 een Algemeen Bestuur bestaande uit alleen raadsleden met “partijpolitieke fractievorming”;
3. een Algemeen Bestuur bestaande uit alleen collegeleden.

Ad. 1 Algemeen Bestuur bestaande uit raads- en collegeleden:

Op dit moment de wijze waarop het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland is samengesteld. De keuzevrijheid over wie men afvaardigt naar het Algemeen Bestuur ligt volledig bij de gemeenteraden zelf. Enkele raden hebben gekozen voor alleen raadsleden, andere voor alleen collegeleden of een mix.

Nadeel van een gemengde samenstelling is het verschil in informatie tussen raadsleden en collegeleden. Uit de evaluatie van Holland Rijnland is gebleken dat raadsleden vaak een informatie achterstand ervaren ten opzichte van collegeleden. De informatie achterstand kan bijvoorbeeld deels worden overbrugd door binnen het gemeentelijke proces te werken met een regiocommissie en/of -werkgroep. Daar kunnen de onderwerpen die voor de komende vergadering van het Algemeen Bestuur staan geagendeerd goed worden voorbesproken.

Ad. 2 Algemeen Bestuur bestaande uit alleen raadsleden

Omdat artikel 13 Wet gemeenschappelijke regelingen spreekt over raadsleden, de voorzitter inbegrepen betekent dit dat wanneer voor deze constructie wordt gekozen het Algemeen Bestuur bestaat uit raadsleden en burgemeesters (in hun rol als voorzitter van de raad). Een samenwerkingsverband als Holland Rijnland, dat zich in hoofdzaak richt op kaderstellende taken en waarbij het Algemeen Bestuur gevormd wordt door een afvaardiging van de deelnemende raden, sluit als verlengd lokaal bestuur goed aan bij de dualistische werkwijze van de deelnemende gemeenten.

Omdat artikel 13 van de Wet gemeenschappelijke regelingen bepaalt dat het Dagelijks Bestuur gekozen moet worden uit het Algemeen Bestuur kan hier wel een knelpunt ontstaan. Raadsleden zullen niet staan te trappelen om naast hun raadswerk en veelal reguliere baan, ook nog een lidmaatschap van het Dagelijks Bestuur op zich te nemen. Dit betekent voor hen namelijk dat zij tenminste 1,5 dag per week hiervoor beschikbaar moeten zijn.

Hiervoor zijn een aantal oplossingen te bedenken. Ten eerste worden de leden van het Dagelijks Bestuur gekozen uit die burgemeesters die vertegenwoordigd zijn in het Algemeen Bestuur. Daarnaast worden naast een bepaalde afvaardiging van burgemeesters uit het Algemeen Bestuur, enkele wethouders als lid van het Dagelijks Bestuur benoemd. Deze moeten dan wel tot lid van het Algemeen Bestuur worden benoemd.

In dit laatste geval wordt in overweging gegeven om wel iets te regelen voor de stemverhouding binnen het Algemeen Bestuur. In het verleden is het voorgekomen dat de leden van het Dagelijks Bestuur tegen een eigen voorstel stemde in het Algemeen Bestuur, omdat de gemeentelijke afvaardiging een ander standpunt innam dan het Dagelijks Bestuur. Als gevolg hiervan is binnen het Algemeen Bestuur opgeroepen om te bekijken welke mogelijke oplossingen hiervoor gevonden kunnen worden. Wil je de leden van het Dagelijks Bestuur een volledige stem geven of het Dagelijks Bestuur in zijn totaliteit 1 stem. En hoe zit het dan met die gemeenten die een afvaardiging hebben in het Dagelijks Bestuur, moet daar op enige wijze een compensatie in de stemverhouding worden gegeven. Dit zijn vragen die wanneer voor dit systeem wordt gekozen, nader moeten worden uitgewerkt.

Wanneer voor een Algemeen Bestuur uit alleen raadsleden wordt gekozen, is het van belang om de rol van de portefeuillehoudersoverleggen te versterken. Gebeurt dit niet, dan ontstaat er omgekeerd aan de huidige situatie een informatieachterstand voor collegeleden en bestaat het risico dat colleges op afstand van de regio komen te staan. Dit kan tot problemen leiden, met name, omdat veel gemeentelijk beleid ambtelijk (via colleges) wordt voorbereid.

Om de schakel naar het college te houden is het van belang dat er ook voor gekozen wordt om de voorkeur uit te spreken richting gemeenten dat zij in ieder geval hun burgemeester afvaardigen naar het Algemeen Bestuur.

Gemeentelijke fractievorming of politieke fractievorming:

Bij een Algemeen Bestuur bestaande uit raadsleden kan verder nog worden gekozen voor of gemeentelijke fractievorming of politieke fractievorming.

Ad. 2a Gemeentelijke fractievorming

Gemeentelijke fractievorming kan tot gevolg hebben dat de leden van het Algemeen Bestuur zich te nadrukkelijk opstellen als vertegenwoordiger van de gemeente en stemmen op basis van de instructie die zij van de eigen gemeenten hebben meegekregen. Hierdoor kan plaatselijk belang voor regionaal belang gaan. Dit kan in sommige gevallen als een nadeel worden ervaren.

Ad. 2b Politieke fractievorming

Politieke fractievorming heeft tot gevolg dat het Algemeen Bestuur een redelijk zelfstandige positie kan innemen ten opzichte van de gemeenten. De leden kunnen zich zo minder

opstellen als een vertegenwoordiger van hun gemeente. Dit bevordert het regionale denken. Wat meer politiek inhoudelijke discussies met zich mee kan brengen. De democratische legitimiteit blijft gewaarborgd, omdat de leden van het Algemeen Bestuur verantwoording moeten afleggen aan hun eigen raad. Vraagpunt is wel hoe vorm je fracties met lokale politieke partijen.

Ad. 3 Algemeen Bestuur bestaande uit alleen collegeleden

Er zijn weinig regio's die hiervoor gekozen hebben. Voorbeeld is de regio Eindhoven, die voornamelijk uitvoerende taken heeft.

Misschien dat een Algemeen Bestuur bestaande uit alleen collegeleden gezien de taken en bevoegdheden van Holland Rijnland niet het meest voor de hand ligt, maar de gemeenteraden van bijvoorbeeld Katwijk en Hillegom hebben er bewust voor gekozen om alleen collegeleden te benoemen als lid van het Algemeen Bestuur.

Nadeel is de informatieachterstand voor raadsleden, met als gevolg dat de afstand tussen raden en Holland Rijnland nog verder wordt vergroot.

Juridisch kader:

De Wet gemeenschappelijke regelingen bepaalt in artikel 13 op welke wijze het Algemeen Bestuur van een samenwerkingsverband moet worden samengesteld. Voor zover hier relevant:

Lid 1:

Het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, ingesteld bij een regeling die is getroffen of mede is getroffen door gemeenteraden, bestaat uit leden, die per deelnemende gemeente door de raad uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders worden aangewezen.

De gemeentelijke vertegenwoordiging in algemene besturen van Gemeenschappelijke regelingen behoort tot de gemeentelijke autonomie. Het bij een Gemeenschappelijke regeling de verplichting opleggen om slechts bepaalde vertegenwoordigers aan te wijzen is niet mogelijk omdat, de wettelijke grondslag hiervoor ontbreekt.

Het inperken van de keuze vrijheid van de vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland kan daarom slechts op basis van vrijwilligheid.